

Blåssubstituerande operation

Den vanligaste orsaken till att hela urinblåsan avlägsnas är cancer i urinblåsan. Under operationen avlägsnas urinblåsan och istället konstrueras en reservoar av tunntarmen (ortotopt blåssubstitut). Denna reservoar, eller tarmblåsa, förenas med urinröret och urineringen sker på normalt sätt. Hos män avlägsnas även prostatan och den ena slutarmuskeln under operationen. Den kvarvarande slutarmuskeln sköter om förmågan att hålla urinen.

Tunntarmen är inte ämnad för att lagra urin och det medför att:

- Slemhinnan i tarmblåsans vägg utsöndrar slem och framför allt i början är utsöndringen riklig. Slemmet kan förhindra tömningen av blåsan.
- Från tarmen absorberas vissa ämnen och detta kan medföra försurning av kroppen och rubbningar i vätskebalansen.
- Blåssubstituten fungerar inte som en vanlig urinblåsa och det kan leda till störningar i urineringen och urininkontinens. Nervkontakten mellan den normala urinblåsan och slutarmuskeln förloras i samband med operationen, därför förekommer urininkontinens särskilt nattetid.

I det stora hela är störningarna i urineringen ansevärd under det första halva året. Efter det anpassar sig blåssubstituten med sin nya uppgift och situationen stabiliseras.

Återhämtningen den första tiden

Under den första månaden sker återhämtningen i snabb takt. Allmänna instruktioner för att förebygga försurning och rubbningar i vätskebalansen:

- Drick rikligt, cirka 1,5-2 liter t.ex. vatten eller mineralvatten.
- Tillsätt rikligt med salt i maten och ät t.ex. saltgurka.
- Använd natriumbikarbonat tabletter (matsoda) enligt anvisningarna.

Uppföljning av vikten är ett bra sätt att kontrollera vätskebalansen. Efter operationen går vikten ner några kilo och efter några veckor väger du samma som före operationen. Om vikten minskar kan det tyda på vätskebrist och ifall vikten ökar samlas det vätska i kroppen. Andra symptom kan vara trötthet, halsbränna eller att du känner dig svag.

Kontakta den urologiska polikliniken ifall:

- förändringen i vikten är anmärkningsvärd.
- du får feber.
- du lider av trötthet, halsbränna eller känner dig svag.

Urinerings och rehabilitering av kontinensförmågan

- Blåssubstitutets väggar saknar muskellagret som tömmer blåsan aktivt, istället sker urineringsen genom att slappna av bäckenbotten och vid behov spänna magmusklerna.
- I början är blåssubstitutet litet (2 dl).
- Då återhämtningen avancerar skall man förlänga mellanrummet mellan urineringsarna så att blåsan tänjs till storleken man strävar efter (4-5 dl). Övningar skall göras fastän det skulle förorsaka urininkontinens. Urinmängden kan följas upp genom att nu och då mäta urinmängden. Den borde vara ca 4 dl efter några månader.
- Rehabilitering av slutarmuskeln och bäckenbotten är viktig för det möjliggör oftast förmågan att hålla tätt. Du får skilda instruktioner angående övningarna.
- Nattetid kan urinen läcka oavsiktligt fast den inte läcker dagtid. Detta beror på att tarmsubstitutets tryckökning inte förmedlas till slutarmuskeln i sömnen och då aktiveras den inte tillräckligt. Vid behov kan du använda dig av väckning med väckarklocka 1-2 gånger nattligen då du kan tömma blåsan före den läcker.
- Du kan använda Mucovin medicinering om mängden tarmslem är riklig och den inte töms tillräckligt från blåsan. Medicinen förändrar slemmet till mera rinnande och då försvinner det lättare från blåsan.

Könslivet

Oftast inverkar en blåssubstituerande operation avsevärt på sexuella aktiviteter.

- Hos män uteblir ejakulationen alltid.
- Potensen försvagas eller fungerar inte alls. Ifall potensen återhämtar sig fattas den oftast månader efter operationen. Det kan vårdas med olika metoder (bl.a. medicin via munnen, kapslar som sätts i urinröret eller injektionsvård). Diskutera saken i samband med efterkontrollerna ifall det stör dig.
- Hos kvinnor kan operationen påverka slidans storlek, speciellt om det är frågan om operation av urinblåsecancer. En nervskada kan försvaga könsorganens känsel och förmågan att bli fuktig.

Efterkontroll

- Första kontrolltiden är oftast 3 månader efter operationen.